

ולריינית מצויצת *Valerianella obtusiloba* Boiss - צמח חדש לישראל

עוז גולן , חוג כלנית golanoz.me@gmail.com

הביא לדפוס - אבי שמידע

15.4.2018

בשנת 2010 מצאנו ממזרח לכברי מין חדש של **ולריינית** אשר לא יכולנו להגדירו. שנה לאחר מכן מצאנו מספר פרטים מאותו טקסון בסמוך לנווה זיו, כשני קילומטר מהאתר הקודם. השנה - 2018, החלטנו לרכז מאמצים ולחפש את הצמח במרחב שבין קיבוץ כברי לנווה-זיו ולהגדירו באמצעות הפלורות של הארצות השכנות. באפריל 2018 הצלחנו לאתר את הצמח שוב בנווה זיו וכן מצאנו מזרחית לכברי אוכלוסיה בת אלפי פרטים בתוך החורש הים-תיכוני הסבוך. אוכלוסיה זו יציבה לפחות משנת 2010. הגדרנו את המין החדש בתור *Valerianella obtusiloba* Boiss. ואנו מציעים לקרוא לה בעברית - **ולריינית מצויצת** על שם תכונת אונות הפרי המכונפות מצויצות.

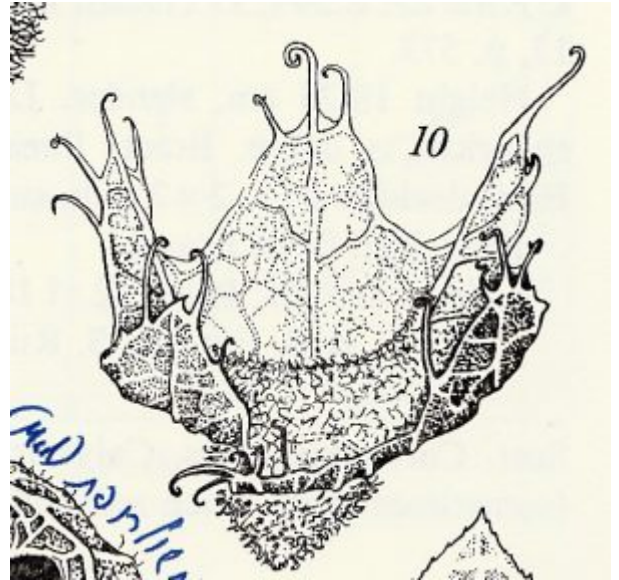

ולריינית מצויצת. צילם: עוז גולן ©
מימין - פירות ירוקים; משמאל - פירות יבשים

ולריינית מצויצת יכולה להיקרא "מלכת הולרייניות" של ישראל שכן הפרי שלה הוא הגדול ביותר מבין 13 מיני ולריינית הגדלים בישראל; הפרי גדול פי שניים מזה של המינים הקרובים לה סיסטמטית - **ולריינית עטורה וולריינית מאוצבעת**. אונות הפרי אשר מקורן בגידולים של הגביע הפורה המכיל את הזרע, מכונפים, מצויצים ומרושתים. לפרי צורת כוכב בעל שש כנפיים רחבות, כאשר כל כנף מסתיימת ב- 3-5 קרסים (ציציות). הפירות ירוקים בראשית התפתחותם אך בהתייבשם הם הופכים לקרומיים ונחשפת אז רשת של עורקים כהים. **ולריינית מצויצת** פורחת באביב המוקדם (מרץ) ומתייבשת כבר בתחילת אפריל. בזכות הפירות הקרומיים המרושתים היא בולטת מאוד בשטח. מבחינה סיסטמטית **ולריינית מצויצת** קרובה ל**ולריינית עטורה** ול**ולריינית קוטשי**, אך היא נבדלת בכך שהגביע שלה שעיר.

תפוצת הצמח בעולם מצומצמת יחסית ומוגבלת לארצות מזרח הים-התיכון. היא נתונה בפלורה של יוון, תורכיה ולבנון, אך נדירה למדי בארצות אלה. בית-גידולה הוא חוף סלעי ודרדרות. עיקר תפוצתה באיי הים האגאי ובחופי טורקיה ויוון הגובלים בו. בלבנון היא דווחה רק מאזור נקורה וג'זין. ישראל מהווה קצה גבול תפוצה דרומי לצמח זה.

ולריינית מצויצת. מתוך הפלורה של טורקיה, 1986.

ולריינית מצויצת היא מין נדיר ביותר בישראל שעם התווספותו לרשימת צמחי ישראל מומלץ להיכלל ברשימת המינים האדומים לישראל. כיום, ידועה אוכלוסיה אחת בלבד במרחב קטן מאוד בין נווה-זיו לכברי. האתר אינו שמורת טבע למרות החורש הים-תיכוני הנהדר הקיים בשטח. מין נדיר בסכנה נוסף **ניסנית מיובלת**, צומח באזור זה במרבדי-ענק בני רבבות פרטים. אנו קוראים לציבור המטיילים (והאספנים) לא לפגוע בצמח.

שנה לאחר פרסום המבזק, נצפו שוב באותו אתר (בין נווה זיו לכברי, 29.3.2020) מרבדי פריחה ותחילת פרי של של הולריינית.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: גולן ע 2018 ולריינית מצויצת *Valerianella obtusiloba* Boiss - צמח חדש לישראל, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 5.

<https://www.kalanit.org.il/valerianella-obtusiloba-news>